Liikenne- ja viestintävirasto
Transport- och kommunikationsverket

ASIANTUNTIJALAUSUNTO

Eduskunnan liikenne- ja viestintävaliokunta

liv@eduskunta.fi

Päiväys/Datum
24.11.2020
Dnro/Dnr
TRAFICOM/508464/03.03.01/2020
Viite/Referens
Asiantuntijakutsu ja lausuntopyyntö 18.11.2020

Liikenne- ja viestintäviraston asiantuntijalausunto: valtioneuvoston kirjelmä eduskunnalle ehdotuksista Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksiksi yhtenäisen eurooppalaisen ilmatilan toteuttamisesta (uudelleenlaadittu SES2+-asetus) sekä asetuksen (EU) 2018/1139 muuttamisesta U 59/2020

Eduskunnan liikenne- ja viestintävaliokunta on pyytänyt Liikenne- ja viestintävirastolta asiantuntijalausuntoa valtioneuvoston kirjelmästä U 59/2020 eduskunnalle ehdotuksista Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksiksi yhtenäisen eurooppalaisen ilmatilan toteuttamisesta (uudelleenlaadittu SES2+-asetus) sekä asetuksen (EU) 2018/1139 muuttamisesta.

Uudelleen laaditun SES 2+-asetuksen tavoitteena on parantaa eurooppalaisen ilmatilan hallinnan ja lennonvarmistuspalvelujen tehokkuutta. Esitetyillä toimilla pyritään lentoliikenteen entistä parempaan täsmällisyyteen, tehokkaampaan ilmatilan käyttöön sekä ilmaliikenteen päästöjen vähentämiseen.

Hankkeella pyritään edistämään EU:n ilmailusektorin kilpailukykyä parantamalla ilmaliikennepalvelujen tehokkuutta. Esityksen tarkoituksena on myös lennonvarmistuspalvelujen tarjonnan läpinäkyvyyden parantaminen ja kansallisten valvontaviranomaisten aseman vahvistaminen sekä verkonhallinnoijan (Network Manager) toimivaltuuksien ja roolin kasvattaminen. Lisäksi ehdotetaan perustettavaksi itsenäinen suorituskyvyn tarkastuselin (Performance Review Body), joka sijoitettaisiin hallinnollisesti Euroopan unionin lentoturvallisuusviraston (EASA) yhteyteen.

Ehdotuksessa esitetään kansalliselle valvontaviranomaiselle uusina tehtävinä lennonvarmistuspalveluntarjoajan taloudellisen todistuksen myöntämistä ja miehittämättömän ilmailun palveluita koskevan yhteisten tietopalvelujen tarjoajan (Common Information Service, CIS) hinnoittelun arvioimista ja vahvistamista. Tämän lisäksi asetettaisiin tarkempia vaatimuksia henkilöstön pätevyydelle ja riippumattomuudelle ja viranomaisen rahoituksen varmistamiselle. Kansalliset valvontaviranomaiset olisi myös eriytettävä lennonvarmistuspalvelun tarjoajista.

Esityksellä ei ole merkittäviä vaikutuksia siihen kuinka kansallisen valvontaviranomaisen toiminta on järjestetty Suomessa. Sillä ei myöskään näyttäisi olevan merkittäviä kustannus- tai resurssivaikutuksia. Uutena erityisenä vaatimuksena on, että kansallisen valvontaviranomaisen kirjanpidon tulee olla erillinen. Nykyisin kansallisen valvontaviranomaisten resursseista raportoidaan komissiolle vuosittain ns. SES raportin yhteydessä.

Ehdotuksen mukaan ilmaliikennepalvelun tarjoaja voisi kilpailuttaa

lennonvarmistuksen tukipalvelut ml. sääpalvelut. Tukipalvelujen tarjoajille voitaisiin kuitenkin asettaa kansalliseen turvallisuuteen ja maanpuolustukseen liittyviä vaatimuksia.

Lentopaikan pitäjä voisi halutessaan kilpailuttaa lähilennonjohdon palvelut. Lähestymislennonjohtopalvelut voitaisiin kilpailuttaa jäsenvaltion suostumuksella lentopaikan pitäjän tai kansallisen valvontaviranomaisen toimesta.

Ehdotuksen mukaan kansallisen suorituskykysuunnitelman laatisi jatkossa ilmaliikennepalvelun tarjoaja. Nykyisin sen laatii kansallinen valvontaviranomainen. Suorituskykysuunnitelmat perustuvat nykyisin lähes täysin palvelun tarjoajan toimittamiin tietoihin, joten palveluntarjoajalle aiheutuvan työtaakan ei arvioida kasvavan merkittävästi. Ehdotus parantaisi valvontaviranomaisen itsenäistä asemaa. Reittipalvelut ja lähestymis- ja lähilennonjohtopalvelut olisi kirjanpidossa eriytettävä läpinäkyvyyden parantamiseksi. Suunnitelman terminaalipalveluita ja niiden maksuja koskevan osuuden arvioisi ja hyväksyisi jatkossa kansallinen viranomainen ja reittipalveluita osuuden Suorituskyvyn tarkastuselin.

Ilmaliikenteen ruuhkautumisen estämiseksi ja ympäristöhaittojen vähentämiseksi komissio voisi ehdotuksen mukaan määritellä täytäntöönpanoasetuksella reitinaikaisille lennonvarmistuspalveluille yhtenäisessä eurooppalaisessa ilmatilassa yhteisen yksikköhinnan, joka laskettaisiin lennonvarmistuspalvelun tarjoajien yksikköhintojen painotetun keskiarvon perusteella. Yhteisen yksikköhinnan tuotto on kohdennettava uudelleen, jotta saavutetaan tulotason neutraalius kyseisten ilmaliikennepalvelujen tarjoajien välillä. Tällä saavutettaisiin tilanne, jossa lentoyhtiö todennäköisesti valitsisi suoremman reitin sen sijaan, että kierrettäisiin pidempiä reittejä halvempien lennonvarmistusmaksujen takia.

Liikenne- ja viestintävirasto on osallistunut asiantuntijana U-kirjeen valmisteluun ja tukee uudelleen laaditun SES 2+-asetuksen yleisiä tavoitteita ilmaliikenteen hallinnan ja ilmaliikennepalvelujen tehokkuuden parantamiseksi sekä ilmaliikenteen viiveiden ja päästöjen vähentämiseksi.

Jarkko Saarimäki
ylijohtaja, Liikennejärjestelmäpalvelut

Tämä asiakirja on allekirjoitettu sähköisesti. Liikenne- ja viestintävirasto (Traficom) 23.11.2020. Allekirjoituksen oikeellisuuden voi todentaa sähköisiä allekirjoituksia tukevalla lukijaohjelmalla tai Traficomin kirjaamosta.